

A perzsa kultúra emlékei

I-II. rész

Összeállította: Honfi Katalin
Lektorálta: Dr. Márkus Kinga
Szerkesztette: Molnár Ottó

Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1978

I. rész

2. Irán (1935 előtt Perzsia) 2500 éves múltra tekint vissza. Ezen a területen 6000 évvel ezelőtt, az ókorban az asszírok és más népek gazdag kultúrájú országokat alapítottak. Az iráni törzsek az I. évezredben jelennek meg a térképen jelzett térségben. Közülük először a médek hoznak létre államot, majd hatalmukat a rokon perzsák döntik meg i. e. 550-ben. Uralkodójuk, az Akhaimenida-házból való II. Kürosz alapítja meg az óperzsa birodalmat, amely virágkorában Egyiptomtól és Kisázsziától az Indusig terjedt.

3. Az utolsó Akhaimenida uralkodót, III. Dareioszt i. e. 330-ban Nagy Sándor verte le, majd a Szeleukidák és a pártusok kerítették hatalmukba Perzsiát i. sz. 224-ig. Ebben a korban ötvöződik az ázsiai és a görög műveltség. 224-től a Szászánidák uralkodtak, majd a 7. századtól, az iszlám-hódítás után az ország az arab kalifátus része lett. A 8–10. között önálló perzsa fejedelemségek jönnek létre, amelyeket a 11. századtól a különböző török törzsek, végül 1220-ban a mongolok támadása morzsol fel. Az Azerbajdzsánból származó Szafavidáknak sikerült csak egy széles körű, vallásos népi mozgalom élén az új perzsa állam létrehozása. Ők tették államvallássá az iszlám siita ágát.

4. A Perzsa Birodalom első fővárosa Paszargadai – jelentése: perzsa tábor –. A palota romjaival teli hatalmas síkságon áll Kürosz síremléke, amelyet egykor Nagy Sándor is fölkeresett.

5. Paszargadai központját különálló, pavilonszerű oszlopos paloták alkották. A régészek feltevése szerint itt van Kürosz király fiának, az Egyiptomot meghódító Kambüszésznek a sírja is.

6. Hat évezred régészeti emlékeinek tárháza az Irán Bászán (Régészeti) Múzeum. Itt van a hajdani főváros, Perszeopolisz makettje is. A képen az Akhaimenidák korából egy ember nagyságú oszlopfő és a pártusok uralmának idejéből származó bronz alakok láthatók.

7. Bronz-, elefántcsont-, arany-, ezüstsobrok, pecsétnyomók, tálak, halotti maszkok találhatóak e múzeumban. Rendkívül gazdag a kerámia-gyűjtemény is. Képünk ezekből mutat be néhányat.

8. A csaknem 35 millió lakos fele iráni, a többi azerbajdzsáni, kurd, arab, beludzsi, türkmén, örmény stb. 90 %-uk siita mohamedán vallású. Irán ma a világ egyik leggazdagabb olajexportáló országa. Területének jelenleg csak 11 % a alkalmas mezőgazdasági művelésre. Diafilmünk – a térképen jelzett útvonalat követve – Irán történelmi múltját, a perzsa kultúra emlékeit villantja fel.

9. Teherán 5 millió lakosú, modern metropolisz. A Kadzsar dinasztia 1783-ban tette fővárossá. Az Elburz hegység nyúlványai veszik körül. Éghajlata kontinentális, száraz, nyáron eléri a 40–50 C-fokot. Az egyetlen tömegközlekedési eszköz az autóbusz. – A Szádi út.

10. A repülőtérről jövet először a Sáhjád emlékművet láthatjuk. Tetejéről csodálatos kilátás nyílik a fővárosra, a környező hegyekre, az 5671 m magas Damavandra, amelyet nyáron is hó fed. Az emlékmű múzeumi is, a perzsa történelem emlékeivel.

11. A város széles útvonalait sűrűn ültetett fák borítják árnyékba, amint ez az Elizabeth bulváron és a Sahrivár téri kepeken is látható. A járdák mellett húzódó csatornában naponta kétszer-háromszor van víz, amelyben az asszonyok olykor szőnyeget is mosnak.

12. Teherán középső és északi részén az üzletnegyedek, a bankok, a szállodák és a vállalatok palotái állnak. A gyakori földrengések miatt kevés a magas épület. A házakat kő- és márványlapokkal borítják. Firdausziról (934–1020), a nagy költőről elnevezett út a szőnyegkereskedelem központja.

13. A modern épületeken is szívesen alkalmazzák az oszlopos tornácot, a boltívet, az árkádot, a téglaberakást, a mozaik- vagy csempedíszítést. A Városi Színház épületének át-

tört falkiképzése, ablakai és a dús kert a perzsa palotaépítészet tradícióját őrzi. A másik képen a Melli (Nemzeti) Bank kapuját látjuk.

14. A Golesztán (Rózsakert) Palota a város legforgalmasabb részén, a bazárral szemben épült. A múlt század elején uralkodói rezidencia volt. Ma állami fogadások színhelye. A főépület díszes, nyitott teraszának márványtrónja.

15. Részlet a Golesztán Palotából. A Rózsakertben több épület van, amelyeket színes mozaikokkal, csempékkel díszített árkádok és támfalak vesznek körül. Itt van a Néprajzi Múzeum is gazdag gyűjteményével.

16. A Golesztán Palota trónterme. A keleti szőnyegek, a csillárok a terem pompáját emelik.

17. A Márvány Palota az 1925-től 1941-ig uralkodó Reza sah rezidenciája volt. A szájhagyomány szerint képletesen, 2 riálért adta el a fővárosnak. Figyelemre méltó az épület rendkívül finom faragása, formakincsének gazdagsága.

18. A régi palotatermek egy jellegzetes példája. A falakat üveg- és tükörberakások, festmények, csempék, áttört fa- és fémtárgyak, selyembrokát huzatok és nehéz szőnyegek díszítik.

19. A Márvány Palota kertjében találjuk a Negarasztán Múzeumot. Ez a 18–19. századi iráni képzőművészet otthona. Modern kiállításokat is rendeznek benne. Mohammed Haszan: „Herceg gyermekkel” című festményét mutatjuk.

20. A 19. század eleji festmények a perzsa miniatúrák hagyományait folytatják. A „Herceg két gazellával” a korabeli perzsa tájábrázolást, a nemesi viseletet és magatartást látatja. Szajjed Mirza készítette 1825–1835 között. Az „Egy lány vázában virágot visz” című kép a korabeli szépségideált és a nemzeti viseletet ábrázolja.

21. A „Szerelmesek egy üveg borral” című kép a 18. század végéről. A siita művész haladó felfogását tükrözi az iszlám korabeli előírásaival szemben: a szerelmeseknek öntudatos az arca, együtt vigadnak, és a Korán által tiltott

bort isszák. A másik kép is hasonló témájú, de modern festői felfogásban.

22. A fazekasfalvak, mint pl. Sahreza vagy Laledzsin az egész országban híresek. A mesterség titka apáról fiúra száll. A kerámiák gazdag formái és színei több ezer év formakincséből merítenek. A fazekasság a perzsa költészetben is megjelenik. A XI. századi Omár Khajjám csillagász költő így írt:

„ Fűrésztem a fürge fazekas műhelyét.
Járt egyre a mester keze, forgott a kerék.
Egy sah feje, koldus keze: volt az agyag.
Ez adta a korsó tetejét és kezét. ”

23. A fazekascaládok az utak mentén árusítják a cserepeiket. A színek, a formák, a mintázatok szinte azonosak a régi, múzeumi darabokéival. Képzünkön saharezi munkákat látunk, valamint egy laledzsini kézműves raktárát.

24. A híres bazárok kilométereken át kanyargó útjain sok ezer kézműves és kereskedő árulja portékáját. A legértékesebb régiségek, ékszerek, szőnyegek, mindennapi szükségleti cikkek és a legmodernebb gépek egyaránt megtalálhatók. Úgy illik, hogy a vevő hosszasan alkudjon, miközben teával is megkínálják.

25. A perzsa szőnyeg világhírű. A kézművesek és a manufaktúrák termékei a nagykereskedők előkelő üzletházaiban vásárolhatók. Milliós értékű szőnyegek jutnak el ezekből a világ minden tájára.

26. Hajdan a legszebb és legértékesebb szőnyegeket a finomkezü gyermekek és nők készítették. Ma már törvény tiltja a gyermekmunkát.

27. Nagy a forgalom a textil- és a szőrmekereskedők utcájában is. Minden igazhitű muszlim nő fátyollal (csádor) takarja el magát. A legtöbb mecsetbe még ma is tilos e nélkül belépni. Falun népviseletben, városban már divatos ruhában járnak.

28. A teheráni fedett bazár közepén van a Sah mecset. A tágas udvaron sokan pihennek, beszélgetnek vagy üzletet kötnek. Az iszlám előírása szerint ima előtt a medence vizében végzik a rituális mosakodást. Délben a bazár utcáin egy-egy kereskedő énekelve mondja el az imát, mely az ár-kádok alatt messzire hallatszik.

29. A 19. század végén épült Teherán legnagyobb mecsete, a 38 m magas, nyolctornyú Szepahszálár (Hadvezér). Közvetlenül mellette van az iráni parlament, a Madzslesz. Az iszlám vallás siita ága különösen nagy kultusszal tiszteli Mohammed próféta családját és mártír leszármazottjait. A mecseteket ma már más vallásúak is látogathatják.

30. A Szepahszálár Mecset udvara és a Mekka irányába mutató mihráb (imafülke). Az oszlopokon nyugvó hatalmas fehér márvány imaterem hajójában a mihráb előtt felhangzó ima hétszer visszhangozik.

31. Darband a teherániak közkedvelt kirándulóhelye. A hegyekbe vivő libegőhöz lift visz. Az út mentén, a patak partján teaházak várják a kirándulókat. A szőnyegekkel leterített dikók egyben asztalok, székek és ágyak is.

32. Jellegzetes iráni hegyi falu Maszule. A kopár hegyek között, a patakok zöld völgyében lapos tetejű házak kandikálnak ki. Kőalapon téglából vagy vályogból épülnek. Kemény harc folyik a termőföldért a lezúduló víz és a kő-lavinák miatt.

33. Teherántól 60 km-re fekszik a Karadzsi víztároló, amelyet a völgyek lezárásával hoztak létre a főváros lakosságának vízellátására. Mélysége 177 m. A tó partján paloták, szórakozóhelyek, klubok is épültek.

34. Rey ősi város. A képen Sah Abd-Ol-Azim, a nagy siita szent mauzóleumát látjuk, amely kedvelt búcsújáró hely. A város szülötte volt Harun al Rasid (az Ezeregyéjszaka igazságos kalifája) is.

35. Kom kupolái messziről hirdetik a siiták szent városát, zarándokhelyét. Itt van eltemetve Fatime Maszume, a pró-

fétától származó szent, aki a 8. században élt. Sírja fölé ragyogó mauzóleumot emeltek, köré temetik Irán nagy halottjait. A teológiai főiskola is nagyon híres.

36. Hamadán (az ókorban a legendás Ekbatana, a médek fővárosa) 2700 éves. Többször lerombolták, súlyos földrengések pusztították. Ma Irán egyik legnagyobb városa. A képen a Gonbad-e Alaviján, az Alavi család mauzóleuma. A 12. században ők álltak a város élén.

37. A hamadániak büszkesége az Avicenna mauzóleum. Avicenna, perzsa nevén: Abu Ali al-Husszein ibn Abdullah ibn Szina, híres orvos és filozófus volt. Bokhara közelében született, és Hamadánban temették el, 1037-ben. A modern mauzóleum és múzeum, ahol kéziratainak gyűjteményét elhelyezték, 1952-ben épült sírja fölé.

38. A rég múlt idők Hamadánjáról az ásatások leletei adnak hírt. Néhány híres hamadáni lelet: – aranytál az i. e. 5. századból, rajta Xerxész neve – Ariaramnész, Dareiosz király dédapjának aranytáblája. – A Hekmatane hegyen talált aranykupa.

39. Kangavár kis falu Hamadán közelében. Az 1966-ban megkezdett ásatások monumentális palotaegyüttest fedtek föl. Lépcsőfeljárók vezetnek a hatalmas oszlopcsarnok romjához, amely valószínűleg Anahitának, a termékenység és a folyók istennőjének temploma volt a Nagy Sándor hódítása utáni, hellenisztikus időkben.

40. Biszotun festői környezetében találjuk a 480-ban sziklába faragott szoborcsoportot, amely Dareiosz királyt és 9 megkötözött hadifoglyot ábrázol nevük és nemzetiségük megörökítésével. A feliratokon babiloni, elámi és óperzsa nyelven sorakoznak Dareiosz származásának, uralkodásának eseményei.

41. Hellén-kori, ember nagyságú Héraklész szobor emelkedik ki a sziklafalból a biszotuni országút mellett. A 2500 éves emlékeket a perzsa családok gyakran felkeresik. A fiatalok bárányt sütnek, teát főznek, és dobszó mellett járják nemzeti táncaikat.

42. Ták-e Bosztán 4 km-re található Kermansah városától. A hegy lábánál levő barlangbejárat falain gazdagon faragott domborművek láthatók. Képünk II. Khoszrou Parviz királyt ábrázolja, a bal oldalán álló Ormuzd istenségtől koszorút vesz át. A jobb oldali alak valószínűleg Anahita istennő.

43. Az egyik boltív hátsó falán II. Khoszrou Parviz Szaszánida uralkodó (590–627) lovas szobra látható. A boltív többi részét királyi vadászatot ábrázoló, gazdagon faragott dombormű díszíti.

44. Jazd két nagy sivatag között, forgalmas oázis-város. Virágkorát a 16–18. században a Szafavidák idején élte. Ez volt a selyemkereskedelem központja, Marco Polo is járt itt. A képen látható széltornyok a kutak vizének és a házaknak a hűtését szolgálják.

45. Jazdnak 12 bazárja közül az egyiknek a bejáratát látjuk. A díszes faalkotmányt a siiták mártírjainak tiszteletére rendezett gyásznap (Moharram) vallásos ceremóniákon használják. Ekkor Mohammed családjának elfogatását és mártírhálálát megelevenítő misztériumjátékokat mutatnak be.

46. A bazár boltívei alatt vevők és eladók kis teaházakban hűsölnek, menekülve az 50 fokos meleg elől. A szegényebbek portékáikat a járdán is árusíthatják. A városban egyébként 10 000 asszony szövö a vörös, körtemintás szőnyegeket.

47. A jazdi Dzsome (Péntek) mecset bejárata Irán legmagasabb minaretjével. A 14. században épült egy tűzimádó templom helyén. A mecset támpillérei alatt árnyas utak húzódnak, és innen ágaznak szertesét.

48. Az iszlám egyik irányzata a 11. században a szufizmus is. Hívei az önzetlenség és egyszerű életmód aszkétái, akik felléptek a gazdagok pompája, harácsolása ellen; elítélték a fanatikus papokat, a zsarnokokat, ezért nagyon népszerűek voltak. A Csakmak mecset és a jazdi derviskolostor (takije) bejárata.

49. A Sir-Kuh 4200 m magas hegyének hava és tavaszi vízkészlete táplálja Jazd tartomány csatornarendszerét. A hegyekből föld alatti csatornák víztároló kutakba vezetik a vizet, amely a legnagyobb hőségben sem párolog el, és jéghideg marad.

50. Messziről minden kopárnak tűnik, de itt is, ahol víz van, termékeny kertek virágoznak, a vöröslő gránátalmavirág, a sárga aranyeső, de még a sivatagi kóró is szép a maga nemében a kiszáradt cédrus mellett. A hűvösödő esti sivatag és a falu színpompája búcsúztat el ettől a tájtól.

II. rész

2. Jazdtól „a sötétség ura által teremtett” sivatagon keresztül vezet az út a muzulmánok által tűzimádóknak csúfolt Zoroaszter-hívők egyik, skanzenné kialakított falujába. Zoroaszter tana szerint a világban a jó, a fény istene, Ormuzd és a rossz, a sötétség istene, Ahriman vívja nem szűnő harcát. A megváltás, a jó diadala 10 000 éves ciklusokban teljesedik be. Szent könyvük az Aveszta (Tudás könyve), papjaik a mágusok. Hitük a Szászánidák alatt államvallás volt. Az arab hódítás után a hívők egy része Indiába menekült, ők a párszik. Iránban ma már csak 10 000-re tehető számuk.

3. A „Hallgatás tornya” a hívők temetkezési helye. Ide tették halottaikat, hogy a tetemet a keselyűk fölfalják, és a szentnek tartott föld, víz és tűz tisztaságát megőrizték. A hit szerint a lélek kiszabadul a testből, és 4 napi vándorlás után ítéletre istene elé repül. A tűzimádók faluja, a sivatagi naptól védő, szűk ablakos, hűvös, kupolás házaival.

4. Utunkat folytatva érkezünk Iszfahánba. E város nagy szerepet kapott a Szafavidák alatt a perzsa állam újjáalakulása idején. Sah Abbas 1598-ban tette fővárossá.

5. Ekkor épült ki a Majdán-e Sah (Sah tér) mecsetjeivel, a királyi palotával és a teret körülvevő árkádos üzletsorral.

6. Az 1603-ban épült Sejk Lotf Allah mecset a Sah tér keleti részén van, szemben a királyi palotával. Bejárata fajanszal borított. A ma készített fémtányérok cizellálása, a textilanyagok, a szőnyegek színei és mintái is a mecset díszítését idézik.

7. A Sah mecset 1612–1630 között épült. Tér felőli homlokzata más irányú, mint a belső kupola alatti imateremé. Így érték el a tér harmóniáját megőrizve, hogy a mecset szentélye Mekka irányába nézzen. A kapu bolthajtása kék fajansz (ónmázás cserép) 16 oldalas (poligon) alakzatban szerkesztett építmény.

8. Szentélye kiváló akusztikájú. A beszéd és az énekhang a kupoláról visszhangzik. Csúcsíve díszes kiképzésű. A kupola tetejének belső és külső oldala fajansz borítású.

9. A mecset közepén udvar áll. Az alsó sorban levő árkádok alapja alabástrom. Fából készült, csipkeáttöréses ablakok világítják meg az imádkozócsarnokot. Az ajtó- és ablakfaragványok 17. századi kézművesek remekei.

10. A nők imádkozóudvara és találkozóhelye a Sah mecsetben és a belső árkádsor. Ez a két kép is mutatja a napfényes Irán hétköznapjainak körülményeit, szokásait.

11. Az Ali Kapu királyi palota homlokzata. A Nagy Sah Abbas a térre érkező karavánokat a teraszról nézte, amelyet színes faoszlopok és mennyezetberakások, valamint freskók díszítenek.

12. Az Ali Kapu zenetermének falán kialakított térbeli elemek és a boltíves ablakok kitűnő akusztikai megoldást adnak. A központban játszott zene egyforma erővel hangzik mindenütt.

13. A Csehel Szotun (40 oszlopos) palota tornáca tükröződik a kert medencéjében. A Nagy Sah Abbas készítette 1647-ben. Az oszlopok és a mennyezet festése a mozaikcsempék mintázatait utánozza. Az oszloplábakon levő kőorszlánok a hatalom szimbólumai.

- 14.** A palota falait történelmi tárgyú festmények borítják, lakomák és háborúk közepette ábrázolják a Szafavida királyokat. A képen Sah Abbas Turkesztán fejedelmét fogadja.
- 15.** Sah Tahmasb fogadja az indiai uralkodót, Homayunt. A képeken jól megfigyelhető a kínai festészet hatása.
- 16.** Iszfahán az egész világon híres ötvöseiről. A műhelyek remekeit – használati- és dísz tárgyait – egész Iránban árusítják, minden család otthonában megtalálhatók.
- 17.** A rézművesek utcája zászlódíszben. A műhelyek visszhangzanak a kalapácsütésektől, a boltok falát csillogó rézedények borítják. A perzsák már kisgyermek-korban elsajátítják a mesterségeket.
- 18.** Irán legnevezetesebb szőnyegszövő vidéke Iszfahán és Siráz. A szövészék mellett iszfaháni szőnyegek láthatók. Remekművek borítják a bazar boltjának falait és döngölt padlóját.
- 19.** Az iszfaháni szőnyeg gyapjúcsomózású. A vörös és kék alapú indás és palmettás rajzú kéziszőtt szőnyegek mintakincsét a 16–17. században alakították ki.
- 20.** Eredetileg régi karavánszeráj volt a Sah Abbas Szálló Iszfahánban. Emeleti társalgójának mennyezeti kiképzése a királyi palota zenetermeinek falmotívumaihoz hasonlít, és díszítései a mai iszfaháni rézművesek alkotásai. A hotel mögött a teológiai iskola kupolája és minaretje magasodik.
- 21.** Az óvárosban fekszik a Péntek mecset (Maszdzsed-i Dzsome), a 11.-től a 17. századig épült; északi és déli része az iszlám előtti, szaszanida kor stílusában. A felületek geometrikus mintázatát, amely síkban és plasztikusan is megjelenik a falakon és oszlopokon, különböző formájú téglák összerakásával érték el.
- 22.** Az udvar körüli árkádok csipke finomságú ablak- és ajtófaragványai adnak árnyékot, és eresztenek be fényt. A mecset 12. századi, színes mozaik díszítésének egy részlete.
- 23.** Dzsingisz kán unokája, Hulagu, 1258-ban megdöntötte az Abbaszida kalifátust, és elfoglalta Perzsiát. Az iszfaháni

Péntek mecsetet azonban ebben a korszakban is tovább építették. A Timur-dinasztia korszakában, 1447-ben készült fajansz díszítésű kapu a nagy udvar nyugati részén. A timurida ornamentika négy alapszíne: a fehér, a vörösbarna, a kék és a zöld.

24. A Péntek mecset egyik legszebb imafülkéje 1310-ben készült. Jobboldalt a lépcső fafaragványai az imafülke mintáit ismétlik. Díszítő motívumként az ún. kufi írást is használják.

25. Iszfahánt keresztülszeli a nyáron félig kiszáradó, tavasszal azonban széles folyóvá áradó Zayande Rud. Több régi és új hídja közül a Khadzsu 1650-ben épült. A 12 m széles, kőalapú téglahíd a mai nagy autóforgalmat is elbírja. Árkádjai alatt az egyik oldal mindig árnyékos, hűs. Irán déli országútjai felé e hídon át vezet az út.

26. Vándorló nomád törzsek az út mentén. Márciusban a meleg elől északra, a hűvösebb legelők felé vonulnak. A fiatal férfiak és nők a nyájakkal, az idősebb asszonyok a gyermekeket és felszereléseket szállító tevékkel és öszvérekkel haladnak.

27. A nomádok kerek, fekete vagy fehér, felhajtható oldalú sátrakban laknak. Vándorlásukra magukkal viszik összes felszerelésüket. Szálláshelyeiken vidám, de szorgos élet folyik. Letelepítésük, iskoláztatásuk a kormánynak nagy gondot okoz.

28. A nomád asszonyok még vándorlás közben is fonnak. Színes szőnyegeiket kis, kézi szövőszéken szövik, csomózzák. A színezés és a festés titkát szigorúan őrzik.

29. I. Dareiosz korában (i. e. 522–486) kezdték meg a Perzsepolis – jelentése: perzsa város – építését. Ez lett a birodalom új központja. 260x360 m-es kiterjedésű természetes teraszon épült, amelyet a hegyoldal zár le. Megközelítését két oldalról völgyek nehezítették. A királyi család épületeihez felvezető lépcsők oldalait a leigázott népek adóját hozó külföldi követek dombormű alakjai díszítik.

30. A „Minden Ország” elnevezésű kapuépület domborművein a leigázott egyiptomi, asszír, babiloni népek művészténeke sokféle szimbóluma látható. E népek hagyományait, művészeti értékeit a perzsa birodalom átvette és ötvözte.

31. A kapuépülettől jobbra látható Dareiosz ünnepi fogadócsarnoka. Mögötte a hárem épületei. Jobbra Xerxész 100 oszlopos csarnoka – a halhatatlanoknak nevezett testőrgárda gyülekezőhelye. A palotaegyüttes az oszlopokkal körülvett térnek, az ún. Apadana-nak a variációja. Részlet a nagy hall dombormű szegélyezéséből: egy lydiai harcos két lovat vezet. A terem 45 m magas, 4,5 m átmérőjű oszlopa.

32. Az Apadana keleti bejáratához vezető lépcsősor domborművén az Akhaimenidák testőrei láthatók. E lépcsősoron lovagolt föl Nagy Sándor a perzsa birodalom legyőzésekor, és ő romboltatta le Perszepoliszt.

33. Perszepolisz jellegzetes domborművei. A bika és az oroslán harca a jó és a rossz küzdelmét szimbolizálja. A bika a gárda jelképe volt.

34. I. Dareiosz (i. e. 522–486) sírja sziklába vágva a Perszepoliszhoz közeli Naks-e Rusztamban. A dombormű a legyőzött népeket ábrázolja; a király trónja előtt tűzoltár, amelyre Ahuramazda isten vigyáz. A középső rész díszítése az Akhaimenidák palotájának homlokzatát utánozza. Alul a Szászánida II. Bahram király (i. e. 276–293) látható lóháton.

35. Az 1585 m magasan fekvő Siráz Teherántól 919 km-re délre fekszik. A város már az Akhaimenidák alatt népes település, majd a Szászánidák idején tartományi főváros volt Isztak néven. A műemlékeket és középületeket egész évben virágzó kertek veszik körül. Az utakat pálma, cédrus és sokszínű leander szegélyezi. Előtérben a városkapu.

36. A Vakil (Helytartó) bazár a 18. században épült. Karim Kán Zandról, Siráz kormányzójáról kapta nevét, vastag falai nyáron hűvösen, télen melegen tartják útjait és üzleteit.

37. A bazár mellett találjuk a Vakil mecsetet, amelynek minden oldala 100 m hosszú. Udvara pihenő- és találkozóhely, néha lakóhely is. A kupola alatti részben Mekka felé forduló, imádkozó férfiakat láthatunk.

38. A mecset imádkozótermét 48 faragott kőoszlop tartja. Téglaberakásos boltívei a Szászánidák építészeti hagyományait őrzik.

39. Az egyik legrégebbi iráni mecset, a sirázi Dzsome (Péntek) 9. századi alapokra épült, a 14. században kibővítették. Többször lerombolták és újjáépítették. Márványudvara, hat bejárata, sok imaterme és szobája van.

40. Hafez, Irán egyik legnagyobb lírai költője Sirázban élt 1325–1390-ig. Költészete nagy hatással volt Goethére is. Síremléke körül egész évben virágok pompáznak.

41. A 8. imám fivérééről elnevezett Sah Cserág (A lámpa királya) szentély sok épületből áll. Az imám a siiták főpapja. Az első imám Ali volt, Mohammed próféta veje. E rang apáról fiúra szállt. A képen a siita szent, Sajjed Mir Mohammed, a 14. században épült mauzóleuma látható. A szent helyre egész családok zarándokolnak el, és napokat töltenek el az árkádok alatt.

42. Madrasze-je Khan, azaz a Kán Teológiai főiskolája, a Szafavidák legnagyobb uralkodója, Sah Abbas idejében épült. Az egész épületkomplexum 3926 négyzetméter területű, amelyből 100 szoba a diákoké.

43. A hét szent sírja (Takije-je Haft Tanan). Hafez sírjától északra a hegy lejtőjén épült. A csarnokot két, freskókkal díszített oszlop tartja. Témáik: A dervis tarisznyával; Ábrahám áldozata; Szenán sejk keresztény kedvesének története.

44. Az iráni utak kitűnőek, szélesek. A táj változatos. Színes virágokkal borított hegyek és fennsíkok váltogatják egymást a sivatagos, köves talajon is megélő növényzettel.

45. Délen, az út mentén, színes népviseletben, az arcukat már el nem takaró asszonyok mosnak. Fátyluk inkább csak dísz.
46. Boltíves híd köti össze a nyáron kiszáradt folyammeder fölött a falvakat az országúttal.
47. Irán nemzeti parkja, Siráztól délnyugatra különleges kő-, hegy- és talajképződmény. A szerpentinútról a hatalmas hegyeket, a köztük húzóódó völgyeket és hasadékokat láthatjuk. A park bejáratának őrei csak személyautókat engednek be.
48. A Perzsa-öbölhöz közeledve egyre több az olajkút és a modern település. Égő földgázlángok közel és távol, hosszú kilométereken át. Szívesen éjszakáznak itt a kirándulók, a hosszú úton levő teherautósok is.
49. Khorramsahr az Arvand folyó kikötővárosa a Perzsa-öbölnél. Láthatunk itt sok hajót, gondolát, modern gőzhajót és különböző fajta vitorlást a világot minden tájáról.
50. Khorramsahrtól délkeletre 10 km-nyire van Abadan. Az út mindkét oldalán a folyó deltájának vize hömpölyög a Perzsa-öbölbe, mintha tengeren vezetne az út. Olajvezetékek és bivalyok. A kép szinte szimbolizálja Irán fejlődését és sokszínűségét, múltját és jelenét.

– VÉGE –